

NAGY GYÖRGY
GEORGE TOMUȚA

Hatékony pártvezetés — szélesedő demokrácia

Az augusztusi fegyveres felkelés 24. évfordulójára

A szocialista társadalom megteremtése s ezzel szerves összefüggésben a szocialista demokráciának mint államformának, kormányzati struktúrának és jogrendszernek a létrehozása rendkívül bonyolult történelmi folyamat, amely a társadalom tevékeny erőinek tudatos összefogását követeli meg. A dolgozók marxista—leninista pártjára hárul az a felelőségteljes feladat, hogy mint kormányzó párt mozgósítsa és vezesse a néptömegeket a nagy társadalomátalakító munkában, kidolgozza az ország gazdasági, társadalmi és politikai sajátosságainak leginkább megfelelő munkaformákat, s állandóan tökéletesítve azokat, öröködjék az újonnan születő élet tárgyi és belső, emberi harmóniája felett. Ez a tény nemcsak a párt szerepének a szocialista építés bizonyos szakaszára vonatkozó dimenzióját mutatja, hanem magába foglalja e szerep szüntelen gazdagodásának és növekedésének a távlatát is.

A szocialista demokrácia összetevőit vizsgálva s fejlődésének a termelőerők és termelési viszonyok dialektikájába ágyazódó útját elemezve, a párt élenjáró és kezdeményező szerepe különösen hangsúlyozottan tárul elénk. A szocialista termelési és társadalmi viszonyok objektív módon magukban hordozzák egy olyan politikai és közéleti légkör lehetőségét, amelyben a szabaddá vált ember mint állampolgár és mint a társadalom tagja korlátlanul érvényesítheti munkás és szellemi önmagát, ténylegesen részt vállalhat az ország ügyeinek intézésében, azaz saját sorsának irányításában. De a lehetőség valósággá változtatásában — s ezt még fogjuk hangsúlyozni — elsőrendű jelentősége van a szubjektív tényezőknek, mindenekelőtt pedig a kommunista párt következetes és elvszerű tevékenységének. A párt mint az általános társadalmi előrehaladás érdekeinek tudója és tudatosítója politikai gyakorlatában mindig egybefogja az objektív szükségszerűséget, a feltételes lehetőséget és a feltétlen valóságot. A szocialista demokrácia tökéletesítésére irányuló munkálkodását is át kell hatnia e három életsík dialektikájának. A valóság szükségszerűséget termel, a szükségszerűség lehetőséget tételez, a lehetőség valóságot kíván — ez ennek a dialektikának a lényege.

Ahhoz, hogy maradéktalanul betölthesse társadalomvezető szerepét s hajtóereje lehessen a szocialista demokrácia fejlesztésének, a pártnak

saját soraiban is széles körű demokratizmust kell biztosítania. A nemzetközi kommunista és munkásmozgalom történelmi tapasztalatai s a szocialista építés kezdeti éveinek viharos és az adott körülmények között ellenőrizhetetlen elemeket is tartalmazó eseményei kétségbevonhatatlanul bebizonyították, hogy ha valahol valamely pártban mellőzték a belső demokratikus normákat, azt az egész társadalom, az egész politikai közélet megsínylette. A szervezeti szabályzat előírásainak és elvi kitételeinek szigorú tiszteletben tartása, a belső pártdemokrácia állandó védelme és erősítése alapvető előfeltétele az általános társadalmi demokratizmusnak.

*

Hiánytalanul magáévá téve ezt a fontos követelményt, a Román Kommunista Párt lankadatlan tevékenységet fejt ki, hogy elhárítson minden akadályt, amely gátolhatná a demokrácia érvényesülését saját soraiban és szocialista közösségünk egészében. Léven, hogy az ország minden nyolcadik nagykorú állampolgára tagja a pártnak, a belső párt-demokrácia szélesítése az aprómunkák és hétköznapiak, a nemzeti és állami feladatok viszonylatában egyaránt hat társadalomépítő munkánkra. Hozzájárul a dolgozó tömegek bizalmának növekedéséhez a párt iránt, népünk erkölcsi-politikai egységének megszilárdulásához, a szocializmus kiteljesítése optimális feltételeinek biztosításához. Helyes politikai irányvonalat minden esetben csak a megoldandó kérdések sokoldalú elemzése eredményezhet, csak a különböző vélemények szabad megvitatásából és elfogulatlan egybevetéséből kritályosodhatnak ki olyan határozatok, amelyek tökéletesen fedik a követett célokat, s megfelelnek a széles néptömegek, a szocializmus érdekeinek. Ebben az értelemben hangsúlyozta Nicolae Ceaușescu elvtárs, az RKP Központi Bizottságának főtitkára, hogy „a párt egysége szüntelen erősítésének, a párt társadalmi vezető szerepe növekedésének egyik objektív követelménye a belső pártdemokrácia fejlesztése“ (*Románia a szocialista építés kiteljesítése útján*. 2. Bukarest, 1968. 272).

A belső pártdemokráciának biztosítania kell, hogy a párt politikája valóban az összes tagok akaratát és gondolkodását tükrözze, s hogy megvalósítását minden kommunista saját céljának tekintse. Lehetővé kell tennie, hogy az alkotó kezdeményezés minden területen zavartalanul érvényesülhessen, s az új, az időszerű asszimilálása az összes pártszervek központi törekvésévé válhasson. Ebben az összefüggésben kapnak igazán mély politikai jelentőséget azok az intézkedések, melyeket pártunk az utóbbi években foganatosított a demokratikus szervezeti elvek hatékonyságának fokozása végett.

Pártunk megkülönböztetett figyelmet szentel a kollektív vezetés elve következetes alkalmazásának, mert ez szavatolja igazán szerepének és tekintélyének állandó növekedését szocialista társadalmunkban. Végző soron ezt tartja szem előtt akkor is, amikor a párttagok ideológiai és szellemi látóköre bővítését, véleményalkotó képességük emelését és szakmai ismereteik gyarapítását szorgalmazza. A vezetés tudást követel, a társadalmi felelősségérzettel párosuló tudás pedig erkölcsi jogot nyújt a vezetéshez. Pártunk ma a munkásosztály, parasztság és értelmiség so-

raiból a legmagasabb szakképzettségű és legöntudatosabb dolgozókat tömöríti, ami nemcsak a pártvezetés bölcsességének zálogát képviseli, hanem a párton belül a munka kollektív jellegének szükségszerű erősödése irányába is hat. A párttagok között találjuk az akadémikusok, docensdoktorok és doktorok több mint 30 százalékát, a tudományos kutatók 28 százalékát, a mérnökök 41 százalékát, az egyetemi és főiskolai tanzemélyzet 42 százalékát, s ez a tény már önmagában véve a párt irányító illetékességének új szintre emelkedéséről tanúskodik.

A párt szerepének növekedése a szocializmus kiteljesítése időszakában szervesen kapcsolódik az általános politikai és gazdasági demokrácia mélyüléséhez, a társadalom alkotó energiáinak mind teljesebb felszabadulásához. A szocialista termelési viszonyoknak a termelőerők lendületes fejlődése nyomán kibontakozó szakadatlan szélesedése objektíve maga után vonja a társadalom politikai kereteinek a tökéletesítését is. Az alap és felépítmény viszonyának dialektikája, a társadalmi organizmus gazdasági és politikai elemeinek kölcsönhatása szükségszerűen meghatározza a szocialista demokrácia tartalmi gazdagodását. A tudományos kommunizmus elméletileg bebizonyította s a szocializmus építésének gyakorlata empirikusan is igazolta, hogy a demokrácia fejlődése a termelőeszközök közösségi tulajdonán alapuló társadalom objektív tendenciális törvénye.

Köztudomású, hogy a társadalmi jelenségek sohasem ágyazódnak egy olyan abszolút meghatározottsági rendszerbe, melyben az oksági kapcsolatok teljesen kiküszöbölhetnék az összes véletlen indítékú elemeket. A társadalom esetlegesség-ellenes erőinek tudatos és célirányos tevékenysége nélkül az objektív szükségszerűségek, amelyek alapján véve csak determinált lehetőségek, nem válnak soha valóság-világgá. A szocialista demokrácia sem pusztán önnerejéből és önnereje által tör utat, ahogyan azt a Lenin megbírálta „kancellárlista-bürokrata automatizmus” feltételezi, hanem széles körű tudatos társadalmi tevékenység eredményeként.

Már rámutattunk és most ismételtén szeretnők aláhúzni, hogy *társadalmunk legfontosabb esetlegesség-ellenes ereje a Román Kommunista Párt*. A szocializmus építése általános érvényű törvényeinek, valamint országunk gazdasági adottságainak és társadalmi meg politikai feltételeinek messzemenő figyelembevételével cselekedve, pártunk a tudatosság szintjére emelt és népakaratba oltott egy nagy történelmi átalakulást. A szocialista demokrácia mélyülése objektív folyamatának szubjektív tényezőjeként a párt széles körű politikai és szervező tevékenységet bontakoztat ki, melynek célja növelni a tömegek szerepét társadalmunkban, közvetlenné tenni részvételüket önproblémáik megoldásában. Ezekben túlmenően pedig: egy olyan oszthatatlan jogrendszert alakítani ki, amely maradéktalanul biztosítja a törvényességet, az állampolgári jogok szabad gyakorlását s az emberi méltóság magasrendű tiszteletbentartását.

A szocialista demokráciának, ennek a rendkívül összetett jelenségnek egyik leglényegesebb jellemzője *a szüntelen fejlődés, az állandó tökéletesedés*. A fejlődés és tökéletesedés eme folyamatában az új és az elavult küzdelme szerves egységbe olvad a valóságos és az eszményi egymást-keresésével. A szocialista demokrácia a fejlődésben körvonalazza

saját teljességének modelljét, a fejlődésben, mely — hasonlóan más társadalmi formaváltozásokhoz — viszonylag hosszadalmas, s néha ellentmondásokat is tartalmaz. Pártunk mint állandó serkentője és kezdeményezője az útnak, mint következetes hordozója és harcosa az eszményinek, arra törekszik, hogy teljes mértékben kibontsa és értékesítse társadalmunk humánpolitikai lehetőségeit, melyek a szocialista termelési viszonyok természetében s a nép érdekeinek egyneműségében virtuálisan benne foglaltatnak.

Szem előtt tartva a tapasztalatoknak és a tényeknek azt a parancsát, hogy *a társadalomvezetés és társadalomszervezés formáit és módszereit nem szabad egyszer s mindenkorra adottnak tekinteni, s mint ilyeneket megmerevíteni*, pártunk széles körű átértékelés tárgyává tette gazdasági és állami életünk szerkezeti és funkcionális összetevőit. Erőteljesen megnyilvánul itt is az a termékeny megújulás, melynek útját először a IX. kongresszus jelölte ki.

A szervezési formák szerkezeti alakzatainak a társadalmi-gazdasági folyamatok tartalmával való egyeztetését szocialista demokráciánk fejlődése egyik alapvető mozzanatának kell tekintenünk. A társadalomirányító tevékenységnek az előttünk álló feladatok bonyolultságával való egybehangolása lényeges tényezője haladásunknak, társadalmunk belső dinamizmusa gáttalan érvényesülésének. „A gyakorlat igazolja — mondotta Nicolae Ceaușescu elvtárs —, hogy a vezetési formák és módszerek rendszeres hozzáigazítása a folytonosan változó valóság követelményeihez meggyorsíthatja az egész társadalmi fejlődést. Ezzel szemben a valóság mellőzése, a szervezés és vezetés terén mutatkozó lemaradás előbb vagy utóbb ellentmondásokat és olyan káros jelenségeket hoz létre, amelyek akadályokat gördítenek a gazdasági és kulturális élet, az egész társadalom előmenetelének útjába“ (I. m. 511—512).

A párt 1967. decemberi Országos Konferenciája kezdeményezte intézkedések: az államhatalom gyakorlása módozatainak a központi és helyi szerveket egyaránt átfogó tökéletesítése, a Nagy Nemzetgyűlés szerepének, törvényhozói hatáskörének növelése, a társadalmi szervezetek munkájának hatékonyabbá tétele — mindezek egyetlen célt hivatottak szolgálni, nevezetesen azt, hogy szocialista rendszerünk demokratizmusát a teljességnek minőségileg új szintjére emeljék. A vállalatok igazgatóbizottságainak s az ipari központok igazgatótanácsainak magalakítása, az államhatalom helyi képviseleteinek felépítésbeli átszervezése, a közigazgatási-területi egységek, a községek, városok és megyék autonómiájának kiszélesítése — hasonlóképpen ezek az intézkedések is *társadalmunk demokratikus megújódását, előbbrelendülését* fejezik ki.

A társadalomirányítás új formái és módszerei önmagukban természetesen nem elegendők ahhoz, hogy a haladás és a szocialista demokrácia fejlődése kívánalmait tökéletesen kielégítsék. Tartalmi hatékonyságot társadalmunk tudatos, cselekvő erői kölcsönöznek ezeknek a formáknak. A szocialista demokrácia erősödése feltételezi ugyan a társadalmi-politikai tevékenység intézményi kereteinek a tökéletesítését, de nem szorítkozhat csupán erre. Államéletünk demokratikus szerkezetének a szocializmus kiteljesítése követelményeivel való egybehangolása nemcsak a különböző vezetőszervek funkcionális hierarchiájának egyszerű

módosítását jelenti, hanem társadalmunk egész politikai felépítményének mélyreható megújulását, mindenekelőtt pedig a politikai vezetést gyakorló párt és a politikai fenséget birtokló nép megbonthatatlan egységének új alapokra helyezését. Pártunk a belső építőmunka és a nemzetközi kapcsolatok minden jelentős mozzanatát megtanácskozva a széles dolgozó tömegekkel, kikéri véleményüket a gazdasági, társadalmi és kulturális előrehaladás minden fontos kérdésében. A főbb határozatoknak végleges elfogadásuk előtti nyilvános vitára bocsátása, a párt- és államvezetőknek a társadalmi szervezetek, valamint a munkások, parasztok és értelmiségiek képviselőivel folytatott megbeszélései hazánk társadalmi-politikai életének mindennapi gyakorlatává váltak.

A szocialista demokrácia fejlődése *egyaránt magába foglalja a kollektív bölcsesség tekintélyének növekedését s az egyéni kezdeményező szellem szabadabbá, szárnyalóbbá tételét.* A gyakorlat bebizonyította, hogy napjaink határtalanul bonyolult, a dologi összefüggések és humánviszonylatok végtelen láncolatától átszőtt világát nem uralhatja és nem irányíthatja eredményesen sem egy ember, sem pedig egy szűk csoportosulás. A kollektív munka és felelőség elvének töretlen érvényesítése a társadalmi élet valamennyi szférájában, a dolgozók tényleges részvétele a közügyek intézésében — ez teszi hatékonyá pártunk politikáját, ez szavatolja a szocializmus kiteljesítésének sikerét hazánkban. De ez biztosítja az ember alkotó demürgoszáának erőteljes kibontakozását is, ez teszi lehetővé az egyéniség sokoldalú fejlődését.

Az ember számára a dolgok gyökere maga az ember — hirdette Marx. A szocializmusnak a figyelem homlokterébe kell állítania az embert, az anyagi és szellemi javak létrehozóját, olyan közállapotokat kell teremtenie, hogy a társadalom tagjai zavartalanul élvezhessék az igazi demokrácia szabadságjogait — hangsúlyozta Nicolae Ceaușescu elvtárs. Az a társadalmi rend, amely a dolgozók milliós tömegeit a történelem megalázkodó tárgyából a jelen cselekvő alanyává változtatta, nem feledheti egy pillanatra sem, hogy ennek az új alanynak végső soron önmaga a tárgya. Ebben az összefüggésben jelenti a szocialista demokrácia a népszabadság és a népfenség eszményeinek magasrendű gyakorlati megvalósulását, a politikai dologiság meg a társadalmi humanizmus szerves egységbe ötvöződését.

A Román Kommunista Párt egész belpolitikai tevékenysége lényegében arra irányul, hogy sokoldalúan megszilárdítsa társadalmunk politikai szubsztrátumának és etikai tartalmának összhangját. A Központi Bizottság 1968. április 22—25-én tartott plenáris ülése meggyőzően példázta azt a körültekintő komolyságot és kitartó munkálkodást, mellyel pártunk a szocialista demokrácia kiteljesítése minden akadályának elhárítására törekszik. A plénum okmányai és határozatai, a múltbeli súlyos hatalmi visszaélések megbélyegzése, a diktálás szenvedélyébe merülők önkényeskedéseinek elítélése, a törvényesség oszthatatlanságának kihangsúlyozása — mindezek azt bizonyítják, hogy *pártunk felfogásában a szocialista demokrácia fogalma egyaránt jelent gazdasági egyenlőséget, politikai szabadságot, társadalmi felelőséget, jogi méltányosságot és emberi tisztaságot.*

A szocializmus felszámolta a gazdasági elnyomást, megszüntette a

kizsákmányolás minden formáját, kiküszöbölte a társadalmi egyenlőtlen-
séget s új alapokra helyezte az emberek közötti kapcsolatokat. A szocia-
lista demokrácia lényegében ama feltételek rendszere, amelyek lehetővé
teszik, hogy a társadalom minden tagja háborítatlanul gyakorolhassa ál-
lampolgári jogait, szabadon érvényesíthesse képességeit az anyagi és
szellemi alkotás valamennyi területén — önmaga és az ország javára.
Azt is mondhatnók: a szocialista demokrácia a jogban, kötelességben és
felelősségben való egyenlőség legmagasabb formája.

Hazánk alkotmánya mindenki számára biztosítja — nemzetiségre,
fajra és nemre való tekintet nélkül — a politikai életben való tevékeny
részvételt, teremtő energiáinak cselekvő kibontását, humánus érték-
ket érlelő érvényesítését. Pártunk fáradhatatlanul munkálkodik, hogy a
román nép és az együttélő nemzetiségek közötti jogegyenlőség anyagi
alapjait megszilárdítsa, *testvériségüket és barátságukat a szocialista de-
mokrácia szélesítésének általános folyamatában új szintre emelje*. A nem-
zeti kérdésnek a marxizmus—leninizmus szellemében, valamint orszá-
gunk különböző nemzetiségű dolgozóinak a szocialista társadalmi rend
megteremtésében való aktív együttműködése alapján történő megoldása
pártunk elévülhetetlen érdeme.

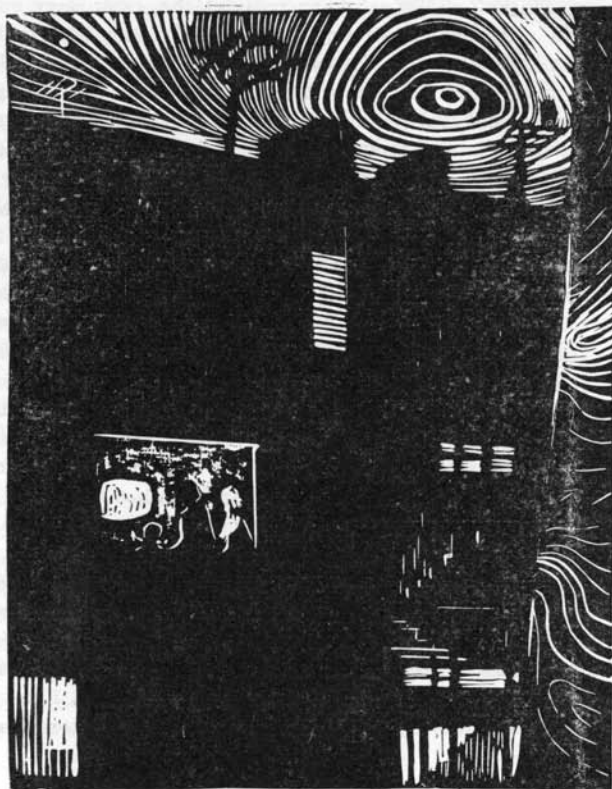
Szocialista társadalomban az alkotmány biztosította állampolgári
szabadságjogok minden esetben a dolgozóknak saját államhatalmuk konkr-
ét tárgyiaságából eredő legfontosabb alanyi érdekeit fejezik ki, s egyben
jelzik azt a helyet, amelyet a társadalom gazdasági, politikai szervezeté-
ben a felelősségérzettel cselekvő egyedi ember elfoglal. Pártunk tuda-
tában van annak, hogy a szocializmusban rejlő végtelen fejlődési lehetősé-
gek csak e szabadságjogok gyakorlásának hatékony biztosítása esetén
értékesíthetők maradéktalanul. Ezért szorgalmazza szüntelenül a szocia-
lista törvényesség erősítését, ezért szentel oly nagy figyelmet a közren-
det védő és a törvényeknek érvényt szerezni hivatott szervek munká-
jának. Államunk törvényei társadalmunk anyagi és erkölcsi javait véd-
dik, népünk forradalmi vívmányait óvják, hazánk jogrendszerét szente-
sítik, s az általános és személyi érdekek összhangját biztosítják. Tiszte-
letben tartásuk minden államszervnek, minden társadalmi szervezetnek,
a közigazgatás minden dolgozójának, szocialista közösségünk minden
tagjának alkotmányos kötelessége. „Nem létezhet szocialista demokrácia,
nem beszélhetünk törvényességről akkor, amikor figyelmen kívül hagy-
ják, megszegik a törvényeket — mondotta Nicolae Ceaușescu elvtárs. —
A törvényeket mi csináljuk, mi, a munkásosztály, a parasztság, az értel-
miség, s ha egyesekben még vannak itt-ott fogyatékoságok, hiányossá-
gok, módosítsuk, tökéletesítsük őket; senkinek sincs azonban megengedve,
hogy figyelmen kívül hagyja, megszegje ezeket a törvényeket“ (*Beszéd
a fővárosi pártaktíva gyűlésén. Előre, 1968. április 28*).

A szocialista törvényesség erősítése és jogrendszerünk megszilárdí-
tása érdekében a párt széles körű átértékelés tárgyává tette eddigi tör-
vényeinket. A jogi szabályozás hiánya a múltban számos tevékenységi
területen kedvezett a szubjektivizmusnak, és utat nyitott a hatalmi visz-
szaéléseknek. A Nagy Nemzetgyűlés által az utóbbi években kidolgozott
és elfogadott törvények többek között éppen ezek kiküszöbölését hivatot-
tak szolgálni. Jogrendszerünk ma hathatósan biztosítja a demokratikus

közélet zavartalanságát, az állampolgári jogok gyakorlását, valamint az egyén és a közösség védelmét a belső társadalmi harmónia megbontására irányuló kísérletekkel szemben. A párt következetes munkájának eredményeként államunk egész politikai közrendje a szocializmus kiteljesítése követelményeinek szintjére emeltetett.

*

„A kizsákmányolástól mentes társadalom felsőbbrendűségét gyakorlatilag azzal bizonyítjuk, hogyan építjük az új társadalmi rendszert országunkban, azzal, hogy milyen hozzáértéssel és következetességgel tudjuk fejleszteni a szocialista demokráciát, mely lehetővé teszi a nép számára, hogy részt vegyen az ország kormányzásában, bel- és külpolitikájának kidolgozásában és megvalósításában, azzal, hogy mennyire töretlenül tudjuk alkalmazni és érvényesíteni a szocialista humanizmus, a társadalmi igazság és méltányosság nemes eszméit“ — mondotta Nicolae Ceaușescu elvtárs az RKP Központi Bizottsága június 19-én tartott plenáris ülésén. Ezek a szavak szintetikususan összegezik pártunknak a szocializmus építése jelenlegi szakaszára vonatkozó egész politikai programját.

*Halmágyi László:
grafikája*